

سازمان اجتهادی و پژوهشی از وقوع جرم و دکترین استانی فارس

دانشگاه حقوق و علوم سیاسی

گزارش برگزاری نشست تخصصی

«سیاست جنایی فرانسه در قبال پولشویی»

تهیه و تنظیم: واحد مطالعات اجتماعی و جرم شناسی (ابوالفضل سدره نشین)

بهار ۱۳۹۸

معاونت انجمن و پیشگیری از وقوع جرم و دکتری استان فارس

دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه شیراز با همکاری
معاونت اجتماع و پیشگیری از وقوع جرم دادگستری کل استان فارس
و انجمن علم حقوق برگزار می کند:

نشست تخصصی

سیاست جنایی فرانسه

در قبال پولشویی

سخنران:

دکتر برنات اوبر

(استاد و رئیس بخش حقوق جزا و جرم شناسی دانشگاه پواتیه فرانسه)

دوشنبه ۱۳۹۸/۱/۲۶

ساعت ۱۰ الی ۱۲

دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه شیراز

مقدمه

جهانی شدن جرایم اقتصادی همسو با توسعه فناوری اطلاعات و ارتباطات، فرصت‌های نوینی برای بزهکاران در دو سطح ملی و بین‌المللی به وجود آورده که تهدیدی برای ثبات اقتصادی، سیاسی و اجتماعی جوامع و مانعی بر سر راه رشد و توسعه اقتصادی کشورها می‌باشد. در این میان گستره، آثار و تبعات سوء برخی جرایم اقتصادی بیشتر از سایر جرایم می‌باشد. جرم پولشویی به منزله یکی از مهم‌ترین جرایم اقتصادی که برخلاف روند متعارف در سیر تکاملی جرایم و تکوین آنها، از حقوق جزای بین‌الملل به حقوق داخلی راه پیدا کرده است در زمره دسته اخیرالذکر می‌باشد. در سطح جهانی، منطقه‌ای و ملی قوانین و مقرراتی به منظور پیشگیری و مبارزه با جرایم پولشویی و تأمین مالی تروریسم که ارتباط تنگاتنگی میان آنها وجود دارد به تصویب رسیده است. به علاوه برنامه جهانی مبارزه با پولشویی بخشی تخصصی از دفتر مبارزه با جرم و مواد مخدر سازمان ملل متحد است که در سال ۱۹۷۷ میلادی تأسیس شده تا به کشورهای عضو برای هماهنگی در این زمینه یاری نماید.

آخرین تحولات تقنینی در خصوص جرم پولشویی در کشور ایران مربوط به تصویب «قانون اصلاح قانون مبارزه با پولشویی» در تاریخ ۱۳۹۷/۱۰/۵ از سوی مجمع تشخیص مصلحت نظام می‌باشد. در ماده ۲ اصلاحی قانون مذکور، پولشویی در ۳ بند به شرح ذیل تعریف شده است:

- الف - تحصیل، تملک، نگهداری یا استفاده از عواید حاصل از ارتکاب جرائم با علم به منشأ مجرمانه آن.
- ب - تبدیل، مبادله یا انتقال عوایدی به منظور پنهان یا کتمان کردن منشأ مجرمانه آن با علم به اینکه به طور مستقیم یا غیرمستقیم از ارتکاب جرم بدست آمده یا کمک به مرتکب جرم منشأ به نحوی که وی مشمول آثار و تبعات قانونی ارتکاب آن جرم نشود.
- پ - پنهان یا کتمان کردن منشأ، منبع، محل، نقل و انتقال، جابه‌جایی یا مالکیت عوایدی که به طور مستقیم یا غیرمستقیم در نتیجه جرم تحصیل شده باشد.»

به علاوه، پیش بینی تشکیل «شورای عالی مقابله و پیشگیری از جرائم پولشویی و تأمین مالی تروریسم» و «مرکز اطلاعات مالی» مستقر در وزارت امور اقتصادی و دارایی از نوآوری های قانونگذار در این راستا بوده که با تصویب و ابلاغ آئین نامه اجرایی شاهد فصل نوینی در اجرای تدابیر و اقدامات پیشگیرانه و مقابله ای به صورت مشارکتی و هماهنگ در این زمینه خواهیم بود.

با عنایت به توضیحات فوق الذکر و در اجرای برنامه عملیاتی پیشگیری از وقوع جرم و آسیب های اجتماعی استان فارس، در راستای ارتقای تعاملات همکاری علمی - پژوهشی و اجرایی فی مابین دانشگاه شیراز و معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم دادگستری کل استان فارس نشست تخصصی با موضوع «سیاست جنایی فرانسه در قبال پولشویی» با حضور خانم دکتر "برنادت اوبر" استاد دانشکده حقوق و مدیر گروه دوره حقوق و عدالت کیفری دانشگاه پواتیه فرانسه و آقای دکتر شهرام ابراهیمی عضو هیأت علمی دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه شیراز برگزار شد. در این نشست تحولات تقنینی و اجرایی در زمینه تدابیر پیشگیرانه و مقابله ای در زمینه جرم پولشویی مورد بررسی قرار گرفت. تشریح آخرین تجارب و دستاوردهای موفق کشور فرانسه و نهادهای مؤثر در ایجاد شفافیت تبادلات مالی این کشور در تعامل با اتحادیه اروپا و سایر کشورهای دنیا در زمره مهم ترین مباحث مطرح شده در این نشست تخصصی بود که در ادامه به صورت تفصیلی بدان اشاره می گردد.

معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم دادگستری استان فارس

دانشکده حقوق و

آقای دکتر ابراهیم عباسی: رئیس دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه شیراز

سلام و عرض احترام خدمت اساتید محترم، دانشجویان گرامی، مدیران محترم استانی و همه کسانی که در اینجا شرف حضور دارند. امروز روز ما خوش شده با حضور همگی شما عزیزان. خوش آمد می گویم به سرکار خانم پروفسور اوبر که دعوت دانشگاه شیراز را پذیرفتند. همچنین از جناب آقای دکتر ابراهیمی نهایت تشکر را دارم که تلاش‌های بسیار زیادی در جهت بین‌المللی کردن دانشکده حقوق دانشگاه شیراز دارند و ارتباطات گسترده بین دانشکده و سایر دانشگاه‌ها برقرار نموده‌اند. همچنین از معاونت‌های "آموزش" و "پژوهشی" دانشکده حقوق و علوم سیاسی و اعضای انجمن علمی رشته حقوق و معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم دادگستری استان فارس و همکاری بسیار خوب ایشان با دانشکده تشکر می‌نمایم. خانم دکتر اوبر نماینده مستقیم رئیس دانشگاه پواتیه هستند و در صدد هستیم تفاهم‌نامه‌ای بین دانشکده حقوق و علوم سیاسی و دانشگاه پواتیه فرانسه منعقد نمایم تا بتوانیم همکاری‌های علمی - پژوهشی و آموزشی را گسترش داده و شاهد تبادل اساتید باشیم. به علاوه در اواخر اردیبهشت ماه، میزبان رئیس دانشگاه پواتیه در دانشگاه شیراز می‌باشیم. بنابراین، این امر را فصل نوبی در بین‌المللی کردن دانشگاه شیراز تلقی خواهیم نمود. بحمداله نشست‌های دانشگاه شیراز با تأکید ریاست محترم دانشگاه و بر محور مسائل کاربردی و نیازهای روز جامعه برگزار و هدف این است که شهر را به دانشگاه و دانشگاه را به شهر بیاوریم. در همین راستا امروز میزبان دهمین نشست تخصصی به همت اساتید، دانشجویان و همکاری معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم دادگستری استان فارس برگزار خواهیم نمود. پول‌شویی در زمره موضوعاتی است که مبتلابه جهان، خاورمیانه و از جمله کشور ما می‌باشد. در زمینه پیشگیری و مقابله با پول‌شویی، کشور ما ایران، پیشرو بوده و قانون مبارزه با پول‌شویی در سال ۱۳۸۶ به تصویب رسیده و اجرا شده و سیستم داخلی نیز با قانون تطبیق داده شده است. همچنین اصلاحات قانون در ماه‌های پایانی سال گذشته به تصویب رسید و منتظر آئین‌نامه اجرایی آن می‌باشیم که فصل نوبی است در جهت توسعه ارتباطات اقتصادی، صنعتی و مالی ایران با منطقه، جهان و نیز در داخل کشور. پروفسور اوبر در زمینه پیشگیری و مبارزه با پول‌شویی و مباحث مرتبط با آن، متخصص هستند و ما را از بیانات خود بهره‌مند خواهند ساخت. به موضوع مبارزه با پول‌شویی در سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی نیز اشاره شده و در زمره اصول کلی آن می‌باشد و رهبر معظم انقلاب در گام دوم انقلاب نیز به این امر تأکید داشتند لذا بایستی با بسیج علمی و اجرایی کلیه نیروها با این پدیده شوم مبارزه تاریشه‌های فساد اقتصادی خشکانده شود. امیدوارم بتوانیم از مباحث نشست امروز کمال استفاده را داشته باشیم.

معاونت اجتهادی و پیشگیری از وقوع جرم و دکتری استان فارس

آقای دکتر شهرام ابراهیمی: عضو هیأت علمی دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه شیراز

ماده ۳۶ قانون مجازات اسلامی قانونگذار به جرائم اقتصادی پرداخته و مصادیق آن را احصاء نموده که از جمله آنها جرم پولشویی می‌باشد. پیشگیری و مبارزه با پولشویی در سطح سیاست‌گذاری؛ برنامه‌های توسعه و رویه قضایی مورد تأکید قرار گرفته است. سلسله نشست‌هایی را در راستای تقویت مباحث تئوریک آن با تمرکز بر رویه قضایی آغاز نموده‌ایم. جا دارد از مسؤولین قضایی و انتظامی استان به ویژه معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم و رئیس محترم پلیس پیشگیری فرماندهی انتظامی استان فارس تقدیر و تشکر نمایم. دو نشست تخصصی دیگر نیز فردا در محل استانداری فارس با موضوعات «راهکارهای کاهش جمعیت کیفری زندان‌ها در فرانسه» و «بررسی تدابیر پیشگیری و مبارزه با فساد در حقوق فرانسه» برگزار خواهد شد که مباحث امروز مرتبط با مباحث مطروحه در نشست‌های تخصصی فردا می‌باشد.

خانم دکتر برنات اوبر : استاد دانشکده حقوق و مدیر گروه دوره حقوق و عدالت کیفری دانشگاه پواتیه فرانسه

ترجمه همزمان توسط: آقای دکتر شهرام ابراهیمی عضو هیأت علمی دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه شیراز

قبل از شروع سخنرانی لازم است از ریاست محترم دانشکده و همکارانشان که این فرصت را فراهم نمودند تشکر نمایم. خوشحالم که زمینه بحث در مورد موضوعی که در دغدغه همه می‌باشد یعنی پولشویی مهیا شده است. اجازه دهید تا حدودی در مورد تحولات تقنینی مرتبط با پولشویی چه در حوزه سرکوب یا مجازات و چه در حوزه پیشگیری نکاتی را خدمت شما ارائه نمایم.

ابتدائاً خاستگاه طرح مباحث مرتبط با جرم پولشویی در کشور فرانسه و در سطح اتحادیه اروپا، نهادهای بین‌المللی بودند. سازمان ملل متحد، شورای اروپا و اتحادیه اروپا سه نهاد در این زمینه فعالیت داشتند. سازمان ملل متحد که اولین کنوانسیون مرتبط با قاچاق مواد مخدر مربوط به سال ۱۹۸۰ میلادی از پولشویی خاص نام بُرد یعنی پنهان کردن درآمد ناشی از مواد مخدر.

در سال ۱۹۹۰ میلادی شورای اروپا آن را توسعه داد و نه فقط جرم خاص ناشی از مواد مخدر بلکه هر جرمی را در بر می‌گرفت لذا پنهان کردن مال نامشروع ناشی از هر جرمی را شامل می‌شد.

یک سال بعد از اقدام شورای اروپا، اتحادیه اروپا اعضای اتحادیه را الزام نمود تا تعهدات دو کنوانسیون را در حقوق کشور خود درونی کنند و مواد قانونی لازم را به تصویب رسانند.

برگردیم به حقوق داخلی کشور فرانسه؛ پولشویی در کشور ما را در دو محور مطرح می‌نمایم. یکی از دیدگاه حقوق جزا یعنی مجازات کردن جرم پولشویی و دوم از منظر حقوق پیشگیری یعنی ساز و کارهای پیشگیری از پولشویی.

از سال ۱۹۹۶ میلادی، جرم پولشویی در قانون فرانسه وارد شد که جنبه‌های "ماهوی" و "شکلی" مختلفی در حقوق کشور ما را در بر می‌گیرد. بدین ترتیب، نخست حقوق جزای ماهیتی در خصوص جرم پولشویی را مورد اشاره قرار داده و سپس به تشریح حقوق جزای شکلی آن می‌پردازم.

ابتدا به دو نکته در زمینه حقوق جزای ماهیتی اشاره می‌نمایم:

۱- جرم پولشویی یک جرم عمدی است؛

۲- پولشویی، جرم نتیجه است. یعنی نخست باید یک جرم منشأ مثلاً قاچاق مواد مخدر یا قاچاق انسان؛ خیانت در امانت و... باید موجود باشد تا بتوان جرم پولشویی را مجازات کنیم. اگر جرم منشأ نباشد، پولشویی هم نداریم.

جرم منشأ، یا یک جرم جنایی است یا یک جرم در درجه جنحه که سبک‌تر است. در مورد جرائم منشأ، مباحث زیادی مطرح شده که در ۵ نکته توضیحاتی راجع به آنها ارائه می‌نمایم:

۱) در تقسیم بندی جرائم در نظام حقوق کیفری فرانسه، جرائم به سه دسته "خلاف"، "جنحه" و "جنایت" تقسیم می‌شود که در کشور ایران چنین درجه بندی وجود ندارد. جرم منشأ باید یکی از جرائم دسته "جنحه" و یا "جنایت" باشد یعنی آن قدر شدید بوده که بتوانیم آن را منشأ محسوب کنیم.

۲) حتماً به دو شخص مستقل نیاز داریم. یکی مرتکب جرم منشأ و دیگری مرتکب جرم پولشویی. با این توضیح که تا مدت‌ها اینگونه تصور می‌شد که بایستی مرتکب جرم منشأ و جرم پولشویی یک نفر باشد اما از سال ۲۰۰۴ میلادی به این سو این بحث مطرح گردید و در رویه قضایی نیز مورد توجه قرار گرفت که مرتکب جرم منشأ و جرم پولشویی می‌تواند یک شخص واحد هم باشد. مثلاً در فرانسه کنترل مرزها انجام می‌پذیرد و خودروهای عبوری مورد بازرسی و تفتیش قرار می‌گیرند. در هنگام کنترل پلیس از اتومبیل‌های عبوری از مرز اسپانیا و فرانسه، در بازرسی از اتومبیلی که پلاک ایتالیایی داشت از طریق سگ‌های موادیاب حدود ۲۸۰ هزار یورو وجه نقد کشف گردید که آغشته به مواد مخدر بود. توسط دادستانی، اتهام خرید و فروش مواد مخدر و پولشویی عواید حاصل از آن برای این فرد مطرح گردید.

۳) به عهده دادستان است که جرم منشأ و عناصر تشکیل دهنده آن را ثابت کند.

۴) یکی از سؤالاتی که مطرح می‌شود این است که « بین جرم منشأ و جرم نتیجه - یعنی پولشویی - چه ارتباطی می‌توانیم برقرار کنیم؟ »

اینکه مرتکب جرم منشأ، دارای هر مسئولیت دولتی و حکومتی باشد یا خیر؛ تعقیب شده باشد یا نشده باشد؛ حتی اگر مُرده باشد؛ محکوم شده باشد یا نشده باشد و... هیچ تأثیری بر تعقیب و مجازات مرتکب جرم پولشویی که جرم نتیجه است ندارد و مجازات مرتکبین این دو جرم هیچ ارتباطی با یکدیگر ندارند.

۵) هیچ مهم نیست که جرم منشأ توسط یک خارجی و یا در خارج ارتکاب پیدا کرده باشد؛ یک فرانسوی که در خارج از کشور فرانسه زندگی می‌کند آن را انجام داده باشد یا توسط یک شخص ناشناس صورت پذیرفته باشد. هیچ کدام از موارد مذکور از اهمیت خاصی برخوردار نیستند.

هدف از طرح مباحث بالا این بود که دو جرم را از هم جدا کنیم که با آنها مواجهیم؛ جرم منشأ و جرم نتیجه (پولشویی) اگرچه جرم پولشویی از جرم منشأ تبعیت می‌کند اما این جرایم مستقل از یکدیگرند. ماهیت جرم منشأ، هیچ اهمیتی ندارد. آنچه از چند سال پیش در کشور ما مورد تأکید قرار گرفته و مهم می‌باشد این است که یک رابطه بین این دو جرم موجود باشد.

تا الآن در خصوص جرم منشأ صحبت کردیم اما در ادامه به جرم پولشویی اشاره می‌نمایم.

پولشویی جرم مستقلی است که در حقوق کشور فرانسه به دو نوع "پولشویی ساده" و "پولشویی مشدد" وجود دارد.

تعریف پولشویی ساده در کشور فرانسه به این ترتیب می‌باشد که «تسهیل نمودن و توجیه دروغین منشأ پول یا درآمد به هر شیوه و وسیله»

مثلاً اگر فردی قاچاق مواد مخدر نموده، فردی کمک می‌کند تا عواید ناشی از قاچاق مواد مخدر پنهان گردد. لذا آنچه فرد مرتکب پولشویی انجام می‌دهد این است که به هر طریقی شخص مجرم را بی‌گناه جلوه دهد و رابطه او را با جرم منشأ قطع کند. مثلاً وکیلی در محل کار خود حضور دارد. فردی به عنوان موکل با در دست داشتن حجم بالایی وجه نقد به او مراجعه می‌نماید؛ وکیل او را نمی‌شناسد. موکل اظهار می‌نماید می‌خواهم با این پول، منزلی خریداری نمایم - و تقاضای انجام اقدامات و تشریفات لازم برای خرید منزل از وکیل می‌نماید - وکیل از او نمی‌پرسد پول را از کجا آورده‌ای و منشأ آن کجاست؟ وکیل می‌تواند با عنوان اتهامی پولشویی تحت تعقیب قرار گیرد.

مسئله اصلی در اینجا بار اثبات دلیل است که برای دادستان دشواری‌های خاص خود را به همراه دارد. قانونگذار در حقوق کیفری فرانسه راه حلی را ارائه نموده که شاید در نگاه اول مورد پسند واقع نگردد چون ظاهراً با اصول پذیرفته شده حقوق جزا سازگاری نداشته باشد لیکن راهگشاست. در اینجا بار اثبات دلیل را معکوس نموده و بار اثبات بی‌گناهی بر عهده وکیل مذکور می‌باشد. پس دادستان مسؤول اثبات جرم وکیل مورد نظر نمی‌باشد.

در خصوص جرم پولشویی در زمینه‌های مختلف کشف، تعقیب و هم در مرحله صدور حکم محکومیت با مشکلات و دشواری‌های زیادی مواجهیم لذا قانونگذار فرانسه مرحله شکلی (آئین دادرسی) به ویژه تحقیقات مقدماتی را به طور ویژه مورد توجه قرار داده و آن را تقویت نموده و در واقع به دنبال راه حل‌های عملی بوده تا بتواند مرتکبان جرم پولشویی را مورد تعقیب کیفری، رسیدگی قضایی و اعمال مجازات قرار دهد.

چون مرتکبان پولشویی، بزهکارانی زیرک، باهوش و پنهان‌کار می‌باشند، قانونگذار فرانسه، آئین دادرسی استثنایی را مورد توجه قرار داده است.

الف - یکی از مثال‌های بارز آن، "تحت نظر" است.

تحت نظر یعنی «امکان تحقیق از متهم قبل از اینکه مورد تعقیب قرار گیرد». مدت "تحت نظر" در جرائم غیر پولشویی؛ ۲۴ ساعت و با یک بار اجازه تمدید است. یعنی نهایتاً تا ۴۸ ساعت اما در خصوص جرم پولشویی قانونگذار اجازه داد ابتدا یک ۴۸ ساعت به علاوه دو ۲۴ ساعت یا یک ۴۸ ساعت فرد را تحت نظر قرار دهند. به عبارت دیگر، ۴۸ ساعت به علاوه ۴۸ ساعت یعنی نهایتاً ۹۶ ساعت می‌توانیم فرد را تحت نظر قرار دهیم.

ب - دومین مورد به بازرسی‌های در منزل اختصاص دارد.

در حقوق کیفری فرانسه، غیر از جرم پولشویی زمان اینکه پلیس بتواند برای تفتیش وارد منزل شود و بازرسی انجام دهد از ساعت ۶ صبح تا ساعت ۹ شب می‌باشد اما در جرم پولشویی قانونگذار به پلیس اجازه داده علاوه بر این که قادر باشد در هر ساعت از شب مبادرت به تفتیش و بازرسی منازل نماید، قادر است به جمع‌آوری مدارک نیز اقدام نماید.

نکته قابل توجه در زمینه اینکه بتوانیم این آئین دادرسی که شامل تمدید تحت نظر و انجام بازرسی در شب است را اجرا نماییم این است که یک شرط رعایت شود و یعنی اینکه باید رابطه بین جرم پولشویی و جرم منشأ وجود داشته باشد که یک خصوصیت بارز آن موجود باشد یعنی جزو جرایم شدیدی از جمله قاچاق انسان، قاچاق مواد مخدر، تروریسم، سرقت کلاهبرداری و ... باشد.

معاونت اجتهادی و فقهی از وقوع جرم و انگاری استان فدراس

دانشکده حقوق و

در زمینه مرور زمان در کشور فرانسه برای جنایات، ۲۰ سال و برای جنحه، ۶ سال می‌باشد. استقلال مرور زمان دو جرم "منشأ" و "پولشویی" در حقوق فرانسه پذیرفته شده است. بدین صورت که مرور زمان جرم منشأ که یک جرم آنی است با مرور زمان جرم پولشویی که یک جرم مستمر است با یکدیگر متفاوت می‌باشد.

دومین محور مباحث مطروحه به امر پیشگیری اختصاص دارد. باید به این نکته تأکید داشته باشیم که مجازات به تنهایی مشکل را حل نمی‌نماید. ما به قواعدی نیاز داریم که برخی از کنشگران غیر قضایی را ملزم نماید در زمینه پیشگیری مشارکت مؤثر و فعال داشته باشند. این الزامات، قواعد و مجریان آنها به شرح ذیل می‌باشند.

▪ متخصصین و نوع تعهدی که بر عهده آنان است: این الزامات در حقوق جزای فرانسه وارد شده و مورد جرم انگاری قرار گرفته است که منشأ آن، توصیه‌های گروه اقدام مالی در زمینه پیشگیری و مبارزه با پولشویی است لذا سرچشمه آن، خارج از حقوق فرانسه بوده و جنبه بین المللی دارد. بایستی به این پرسش، پاسخ داد که «چه کسانی مشمول تعهدات و اجرای تدابیر پیشگیرانه می‌باشند؟»

در سه دسته این افراد خلاصه می‌شوند و در کنار آن یک دسته دیگر نیز مطرح می‌گردد.

۱. بانک‌ها و کلیه مؤسسات مالی که با جابجایی پول و سرمایه ارتباط دارند. به علاوه، برخی از مشاغل خاص نیز در اصلاحات اخیر قانونی مورد توجه قرار گرفته‌اند که از جمله آنها کسانی که به خرید و فروش سنگ‌های قیمتی می‌پردازند و افرادی که در حوزه شرط‌بندی مشغول فعالیت هستند، می‌باشند.

۲. متخصصین حقوقی یعنی وکلاء و کارشناسان؛ محضرداران؛ مأمورین اجراء و به طور کلی همه کسانی که این صلاحیت حقوقی را دارند که بتوانند یک قرارداد شخصی منعقد نمایند.

۳. متخصصین مالی که در حوزه بورس فعالند از قبیل مؤسسات تأمین سرمایه؛ شرکت‌های مشاوره سرمایه‌گذاری و کلیه کسانی که در قانون بورس به آنها اشاره شده است.

به منظور اعمال حداکثر پیشگیری؛ اقدام مبارزه با پولشویی و حقوق داخلی ما؛ به این دو بسنده نکرده‌اند و تا حد امکان تلاش نموده‌اند که هر فردی که می‌تواند مؤثر واقع شود در این دسته وارد گردد.

سازمان اجتهاد و بحوث فقهی از وقوع جرم دادگستری استان فارس

دانشکده حقوق و

دسته آخر مربوط به گروهی می‌شود که به صورت حصری احصاء نشده و به نوعی گروه باز محسوب گردیده و شامل هر شخص حقیقی یا حقوقی است که رابطه مستقیمی با جابجایی و انتقال پول یا سرمایه داشته و در مورد عملیات فرد مرتکب شک نماید، می‌شود.

این افراد متخصص باید مراتب را به دادستان که نماینده وزیر دادگستری است، برای تعقیب دعوی عمومی اعلام نمایند.

ملاحظه می‌کنید که متخصصین مشمول اعلام موارد مشکوک از تنوع زیادی برخوردارند.

لازم به ذکر است قانونگذار فرانسه در خصوص حقوقدانان که با انعقاد قرارداد سرکار دارند یک اصلاحیه را پیش‌بینی نموده است. در زمینه وکلاء، قانونگذار متوجه شد که نمی‌تواند کلیه تعهدات را نسبت به وکلاء اجراء نمود؛ چرا که وکیل یک تعهد به عدم افشای اسرار موکل خود را دارد لذا وکلاء را از تعهدات قبلی جدا نمودند. البته وکیل در زمانی که قراردادها را منعقد می‌نماید، اسرار را حفظ می‌کند لیکن اگر وکیل، موکل خود را در یک عملیات پولی و بانکی همراهی نماید یا نماینده موکل در یک اقدام مالی دیگر باشد در این جا مشمول تعهدات سایر کنشگران است و شامل استثنا نیست اما اگر در جریان رسیدگی، به اطلاعات دست پیدا کرد وکیل بایستی به منظور حفظ اعتماد، مصلحت موکل خود را رعایت کند زیرا اگر این اعتماد رعایت نشود، امکان دفاع از موکل را از میان برده‌ایم لذا این موضوع از اهمیت بالایی برخوردار است.

در مثال دوم، وکیل در محل کار خود حضور دارد و موکل به وی مراجعه نموده و در حال اخذ مشاوره می‌باشد. در اینجا نیز حفظ اعتماد رعایت شده و ضرورتی به اعلام وجود ندارد.

تعهدات کنشگران در سه سطح تعریف می‌شود که بایستی انجام شود:

۱. تعهد به کسب اطلاع از وضعیت موکل یا شخص مراجعه کننده؛

۲. تعهد اتخاذ تدابیر احتیاطی لازم؛

۳. تعهد به اعلام گزارش

که در ادامه به تشریح آنها می‌پردازیم:

➤ منظور از کسب اطلاع این است که باید هویت شخص بهره‌مند واقعی از عملیات پولی را به دست آورد. زیرا در برخی از موارد فرد مراجعه کننده، بهره‌مند واقعی از خدمات نیست بلکه نماینده شخصی است که بهره‌مند واقعی می‌باشد. در هر صورت باید این اطلاعات هویتی را به دست آورده و نگهداری نماید مگر در موارد خاص.

➤ شخص متصدی باید در مجموعه عملیاتی که مالی است و در جریانش قرار می‌گیرد مراقب بوده و احتیاطات لازم داشته باشد. یعنی انتقال و تراکنش را مورد رصد قرار دهد (مقدار، منشأ و ...)

❖ این تدابیر احتیاطی دو دسته‌اند:

الف) احتیاطات در نوع مشدد (در پنج حالت)؛

ب) احتیاطات ساده با حداقل الزامات (در ۲ حالت)

✓ احتیاطات مشدد:

۱. در زمانی که شخصی که بهره‌مند واقعی از خدمات بانکی است حضور نداشته و نمی‌دانیم کجاست و شخص دیگری به نمایندگی از او حضور می‌یابد. لذا در اینجا شبهه وجود دارد و بایستی مراقب بود و هویت فرد اصلی را شناسایی نمود. مثلاً چرا حضور نیافته است؟ آیا خارج از فرانسه است؟ آیا مشکلی برای حضور دارد؟ و ...
۲. شخصی که عملیات بانکی او در حال انجام است؛ یک شخص سیاسی و دارای پُست حکومتی بوده و یا اعضای خانواده‌اش پُست دولتی و حکومتی دارند. در اینجا باید نهایت کنترل را انجام داد تا منشأ پول مشخص شود.
۳. شخصی که مراجعه نموده با یک گروه یا شخصی خارج از کشور فرانسه در حال انجام مبادلات مالی است.
۴. حالتی که جریان انتقال وجه و تبادلات مالی مشخص نشده باشد و توجه نشده که این پول از کجا آمده است.
۵. اگر مقصد پول را ندانیم کدام کشور است در این حالت نیز باید نهایت احتیاط رعایت شود.

✓ احتیاطات ساده شامل مواردی است که :

۱. عملیاتی در حال انجام است که زیاد مهم نیست
 ۲. شخص را می‌شناسیم و می‌دانیم با چه کسانی کار می‌کند و چه فعالیت‌هایی انجام می‌دهد
- در حالات دو گانه مذکور، میزان تعهدات و احتیاطات کمتر می‌باشد.

مهم‌ترین تعهد بعدی، تعهد به اعلام است و شامل هر کدام از متخصصین می‌باشد. ایجاد توازن بین رعایت و حفظ محرمانگی و رعایت آسرار مشتری یا موکل و تعهد به اعلام موارد مشکوک به دادستان، بحث انگیز بوده و با مشکلاتی مواجه است.

- در کشور فرانسه یک نهاد ویژه مالی در وزارت اقتصاد ایجاد شده و متولی اطلاعات مالی می‌باشد که وظیفه جمع‌آوری، تحلیل و بررسی اطلاعات و راستی‌آزمایی در خصوص وقوع جرم پولشویی به عهده دارد. این نهاد مالی پس از وصول اطلاعات در زمینه عملیات مشکوک مالی، می‌تواند دستور توقف تبادلات مالی را صادر نماید. در این حالت از نظر قانون تا ۶ روز می‌تواند موجب توقف این عملیات مالی گردد تا تحقیقات لازم را به عمل آورد و یا اینکه اجازه عملیات بانکی را صادر کند تا بتواند به سرخ‌های جدید دست پیدا کند. این سرویس جمع‌آوری اطلاعات، یک نهاد مالی است لیکن قدرت اجرایی زیادی داشته و می‌تواند از پلیس، اداره مالیات و همه نهادهای مالی تقاضای اطلاعات مالی کند. اگر این نهاد مالی پس از تحقیقات متوجه شبهه پولشویی گردد، پرونده را برای تعقیب قضایی نزد دادستان می‌فرستد.

- نکته حائز اهمیت این است که اطلاعات فرد اعلام‌کننده را حتی نزد دادستان افشاء نمی‌کند و نزد خود نگهداری می‌نماید. دلیل این حفظ محرمانگی این است که قانون آیین دادرسی فرانسه برای طرفین پرونده، وکیل آنان و یا اشخاص ثالث حق دسترسی کامل به اطلاعات پرونده را پیش‌بینی نموده است لذا برای حمایت از اعلام‌کننده جرم و تشویق مردم و نهادها به اعلام؛ مشخصات را پنهان نگه داشته و حتی به دادگستری ارائه نمی‌نماید.

- در سطح داخلی کشور فرانسه، نهاد فوق‌الذکر وجود دارد. در سطح اتحادیه اروپا نیز مراکز اینچینی در کشورها مشغول به فعالیت هستند و مراکز اطلاعات مالی و پردازش آنها و ساز و کار تبادل اطلاعات بین کشورهای عضو اتحادیه اروپا وجود دارد. در کشور فرانسه به خاطر وجود قانون حمایت از داده‌های شخصی برای اینکه اطلاعات شهروندان به صورت موردی در اختیار نهاد اطلاعات مالی سایر کشورهای عضو اتحادیه اروپا قرار دهیم شرطی قرار داده شده و آن اینکه مقررات حریم و داده‌های شخصی را متقابلاً رعایت نمایند.

- سؤالی که در اینجا مطرح می‌شود این است که محتوا، دامنه و گستره اعلام چیست؟
- قانونگذار به طور دقیق مشخص ننموده که چه چیزی اعلام شود. تنها اظهار داشته: "اعلام هر نوع مورد شبهه" بدین ترتیب، گستره آن را به طور وسیعی مشخص نموده است. یک معیار در این زمینه وجود دارد. هر نوع شبهه‌ای که مرتبط با جرایمی باشد که مجازات آن، بیش از یک سال حبس بوده به شرط اینکه با جرم پولشویی ارتباط داشته باشد. لذا قسمت عمده‌ای از جرایم کیفری فرانسه را به شرط ارتباط با جرم پولشویی در بر می‌گیرد.

- مشاهده می‌نمایید که قانونگذار فرانسه موارد و تکالیف سنگینی را به عهده اعلام کنندگان گذاشته است لذا تا زمانی که افراد مشمول اعلام (متخصصین و...) نسبت به اعلام مورد مشکوک اقدام ننمایند، خودشان نیز مظنون و در معرض اتهام معاونت در جرم پولشویی قرار دارند.

- نحوه اعلام، شکل خاصی نداشته و به هر شکل محرمانه می‌تواند انجام پذیرد حتی از طریق ارسال ایمیل (رایانامه)

- بمحض اعلام به نهاد مالی، مسئولیت از شخص اعلام کننده سلب می‌شود (مسئولیت مدنی و جزایی) حتی اگر به دلیل ترس از عواقب قانونی در اعلام موارد اغراق نموده و بیش از آنچه واقعیت داشته اظهار کرده باشد.

- تنها حالتی که با وجود اعلام، وی را تعقیب می‌کنیم این است که هم به نهاد مالی اطلاع می‌دهد و هم به مرتکب جرم پولشویی (یعنی به دو اطلاع داده است) در اینجا به جرم معاونت مورد تعقیب کیفری قرار می‌گیرد.

• دومین سؤالی که ممکن است به ذهن خطور کند این است که مجازات جرم پولشویی در نظام حقوقی فرانسه به چه میزان می‌باشد؟

همانگونه که قبلاً بدان اشاره نمودم، پولشویی به دو حالت ساده و مشدد تقسیم شده که مورد اخیر بندرت ارتکاب می‌یابد.

- مجازات جرم پولشویی ساده عبارتست از: ۵ سال حبس با ۳۵۰ هزار یورو جزای نقدی [معادل تقریباً ۵ میلیارد و ۲۵۰ میلیون تومان]

- مجرم می‌تواند این مبلغ را پردازد و به جای آن، نیمی از ارزش عملیات مالی که انجام شده را تحویل دهد.

- لازم به ذکر است مجازات معاونت در جرم پولشویی به میزان مجازات مرتکب اصلی است.

- در کشور فرانسه قبلاً برخی از وزرا نیز به اتهام پولشویی مورد محاکمه و مجازات قرار گرفته‌اند.

- آخرین اصلاحات آئین دادرسی کیفری استثنایی در سال ۲۰۱۳ انجام شد.

- به نظر می‌رسد تنها کشورهای عضو اتحادیه اروپا هستند که در زمینه پیشگیری و مبارزه با جرم پولشویی فعالیت‌های جدی و مؤثری را انجام می‌دهند.

معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم و دکترین استانی مدارس

دانشگاه گیلان
دانشکده حقوق و

معاونت اجتماعی و همکاری از وقوع جرم و دکترین استان فدراس

دانشگاه شیراز
دانشکده حقوق و

